

ЮРІЙ БОЯРУНЕЦЬ

ВИБІР

Поезії

Твори різних років

Вінниця О.Власюк 2006

ББК 84 Укр6
Б 86

Боярунець Юрій

Б 86 Вибір. Поезії. – Вінниця: О. Власюк, 2006. – 44 с.

ISBN 978-966-2932-22-5

В даній збірці сучасного українського поета Юрія Боярунця представлені тематично підібрані твори з попередніх видань, а також і з неопублікованого, зокрема поетична сторінка «На Майдані» (враження од відомих – і вікопомних – подій) і балада «Романтика» (революція – біль – Че Гевара).

ББК 84 Укр6

ISBN 978-966-2932-22-5

© Ю. Боярунець, 2006

ПОЕТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ЮРІЯ БОЯРУНЦЯ

Він народився на Поділлі, у рік смерті одного з найжорстокіших на землі тиранів. Тема свободи і тиранії стане основною в його поезії і, сказати б високо, в житті – у студентські роки він з одnodумцями створить політичний підпільний гурток для боротьби з комуністичним режимом. Закінчилося все, звісно, невесело...

Як поета його помітили на республіканській нараді молодих літераторів 1989 року. І через два роки у видавництві «Молодь» у десятій поетичній касеті вийшла перша книжка Юрія Боярунця «Котилася торба з високого горба». Вже в анотації сказано про «схильність автора до філософських узагальнень». Головна думка і дума невеличкої збірки ословлена автором: «Демон забуття зневажені святині ще не прирік».

Ця думка залишається головною і в другій книзі поета, виданій 1994 року в «Українському письменнику» – «Вольний вітер з Лугу»...

Взагалі Юрій Боярунець зацікавлює як поетичний характер. Це дається долею. До таких характерів доля найчастіше буває немилосердною. На жаль, не став винятком і Юрій. Після бандитського нападу він майже втратив долоні...

Свій сонет «Че Гевара» Дмитро Павличко закінчив образом двох зірок, якими стали «відрубані долоні» легендарного латиноамериканця. На небі незалежної України також є такі зорі. І сьогодні страшно повертатись по них навіть додому. До своїх.

Василь Герасим'юк,
«Голос України», 15 липня 1995 р.

* * *

Завжди приємно, коли десь серед Києва раптом виринає його сива копиця сіна, з-під якої чи то насмішувато, чи то запитально вдивляються в тебе синьо-каламутні очі поета. Власне, по його очах можна впізнати його поезію. Вона така ж чиста і така ж каламутна.

Щось у нього є від вічного мандрівника, мандрівника неприкаяного, без спокою і рівноваги, мовби приреченого на випробування. Останнє з них ледь не коштувало йому життя.

*Я здіймаю у простір руки –
зелен листом січе по руках.
Свист і стугін, побідні згуки.
І сльоза закипає в очах.*

Це давні його рядки, і той, хто знає теперішню його долю, напевне відчуває у них якусь моторошну пророчість, що нерідко трапляється у справжніх поетів. Юрко, власне, і рятується віршами, які стали водночас і безпощадніші, і пронизливо-ніжніші. Мені цікаво їх читати. А вам?

Іван Малкович,
«Літературна Україна», 7 грудня 1995 р.

ХРЕСТ (СИЛА СМЕРТІ)

Хресна Мука – як цілеспрямований вибір
(недремне око темноти)
особиста справа (жертвність)
Сина Людського,
що стала справою (таланом) людства
на помежів'ї Добра і Зла, у відпущенім проміжку
невблаганного Часу
кожен плекає *свій хрест*
до хреста на могилі, з надією на *незборність*
(Смертю смерть переможено)

ПРОЛОГ

(З книги «*Театр одного актора*»¹)

ПРОЛОГ

*І показав він мені чисту ріку живої води...
Об'явлення св. Івана Богослова*

І прийшов до ріки я босоніж,
і умився живою водою.
І ступив я у човен порожній,
зачудований диво-рікою.

І до болю тим дивом зворушений,
позабув про невістиху і втому.
І покинув я берег, відбувши
погостини на березі тому.

І поволі од берега рушив,
і ніхто не стояв на ньому.

І не було там нікого,
і не помахав рукою...
І звернув я обличчя до Бога,
і пливло воно за рікою.

КРИК

За однойменним полотном Е. Мунка

Любить... – хто кляне і добра вам зичить,
бо не любити – гріх:
і тих, хто продасть за тридцять,
і тих хто продасть за гріш.

Що виклик цей для смертного важить?
В Юди – правда своя...
Наскільки мій друг продажний?
Наскільки продажний – я...

НА ШЛЯХУ ПРОСТО НЕБА

Там – інший світ, там світу край,
там зоряно, там – місячно...
А я один із цих людей,
а я – один із тисячі.

Пора. Світає. Знову день...
В долонях проти неба –

---

¹ Не видано.

пил подорожній. Треба йти...
А може, йти – не треба?

АРГОНАВТИ¹

Золоте руно – то тільки овеча шкура,
то тільки овеча шкура, повторював я.
... Так, але на неї
пролилось золото ріки часу.

МІСЯЦЬ ВКРАДЕНО

Місяць принесено в жертву духу Пітьми, –
вправляйтесь у любощах,
всі інші вистави відмінюються!

Приспійте ваші усмішки, викиньте їх на звалище,
довірте їх гнойовищу, –
чого вони варті,
коли вже немає місця для місяця?!

*(Дивак, де ти бачив усмішку?
Овва, ти прийняв за усмішку гримасу болю, за сміх –
упередження страху,
плач незрячих за втраченим світлом!)*

Де я бачив (в)останнє обличчя?

ПСИХОЛОГУ

Раніше в надії на Бога
в юдолі земній пробували
тілом і духом убогі.
Тепер, кому горя мало,

і хто навпаки, – кожен вчений
і сам себе має за Бога.
Раніше йшли до священика,
Тепер ідуть до психолога.

СОН

...І сниться мені –
вся Америка ув огнях,
іду я по Білому дому –
і собаки гавкають.

---

¹ З книжки «Антика».

* * *

Чорний ворон на грудях твоїх,
чорний ворон тебе неволить.
Він пильнує іскру життя,
спопелити її він прагне.

Враз злетів чорний ворон з грудей
і на стовбурі дерева сів,
плодоносити більш неспроможне.

Він не зводить із тебе очей –
не покинув тебе він, ні:
чорний ворон на грудях твоїх
звив гніздо. Стережись! – він пильнує.

ВИКЛИК¹

Такий вітер будинки пронизує,
таким вихором – кров з молоком!
На стовпах чорні ризи розвішує,
наче іграшкою – вітряком!
Наче сапою – по видноколу,
наче ступою – по саду.
Повгинали осики голови,
дзвоном вдарило по стовпу.

Я здіймаю у простір руки –
зелен-листом січе по руках.
Свист і стугін, побідні згуки.
І сльоза закипає в очах.

КВІТИ

Як розквітли вони
та й були в саду,
то дивились на них по-іншому.
Пересвідчуся, підійду,
почитаю тобі віршики.

Не розказуй, не запевняй –
всеодно не повірю жодному.
Полонив мене водограй
у буденному, в мілководному.

А в кишнях лиш вітер свище, –
і зітхну,

---

¹ З книжки «Вольний вітер з Лугу».

пригасивши докурену...
Можна взяти на півтона нижче.
Можна висловитися на нецензурному.

* * *¹

Спочинь, поглянь – шумлять сади зелені,
в медові луки вибігла ріка.
Твої вони! І думи сокровенні,
і весь набуток. Що твої літа?

Ти знову тут, в буянні дивосвіту
забудь гірке нашарування літ.
Поглядь її – так тихо мріє квітка.
Поглядь її – вона не зронить цвіт.

* * *²

А там, на обрії– там на зорі тихі,
там сонце кисле і все – пісне.
– Хвалити Бога, хоч такий... А чим не вихід?
Я ж ледве стримую себе.

І буде грім з небес. І буде сповідь.
І час розступиться... А чом би й ні,
чом не надіятись на всеочисну повінь,
на ясен човен на кружині?

НЕНАСИТЕЦЬ³

В землі-розлуці християнській погулявши,
з богпоміччю пожавши хліб козацький,
огнем-мечем вчинивши славу, отаман,
преситивши Кістляву вражим трупом,
позбавивши невольників осіддя їхнього, повів
на тихі води і на ясні зорі:
жінок, чоловіків, дітей, старих, –
запроданих хрещених – в басурманство,
в незлагідні літа давноминулі.

Вже поминули степ, вже й Ненаситець –
бурунив, скаженів, і поглинав,
і чатував на жертву. На поріг ступивши
Вітчизни, батько кошовий, хвалебний лицар:
– Возславим Господа! – прорік. І помолившись,
поглянув на юрму і мовив стиха –
аж звирував і хижо блимнув Ненаситець,

---

¹ З поетичної збірки «Котилася торба з високого горба».

² З поетичної збірки «Котилася торба з високого горба».

³ Найнесумірніший з колишніх дев'яти відомих порогів, він же Дід-поріг.

богів прадавніх споконвічний свідок,
повірник і прихисток: –Хто не хоче
до краю отчого, той може повертатись, –
і голову схилив, чекаючи, на груди.
Одна, один... Все більшає, вже гурт
ледь не біжить. Повів бровою: – Всі?
Та тільки вороння, і Ненаситець
все колотив в заграві вечоровій
і знемагав... Чи всі?..

(О рідна земле, вже ти за горами...)

Нараз повергло безгоміння велелюдне: – Джуро! –
постав перед очима. – Вирубати... Всіх, –
і одвернувся. – Батьку?! – Не дочув?

(О рідна земле, вже ти за горами...)

Злетіла сотня у заплави неба,
полинула у вирій часу. «Всіх...»
І тільки вороння, і Дід-поріг
в червоних одсвітах заграви.

(О рідна земле, вже ти за горами...)

ТИ – ЖІНКА

*– Ти йдеш до жінок? Не забудь канчука!
Ф. Ніцше. «Так казав Заратустра»*

Назвати тебе «своєю», – цього ти, безмовна, хочеш;
потамувати жадання своє,
жертви ти вимагаєш.
Згубу провозвістити волі
покликання маєш.
Геть же від тебе, осіддя райського змія:
кубляться у звабі твоїй хробаки небуття,
одну ти плекаєш надію –
мене поховати
у муках огненних утіхи своєї – в бездонні,
на хвилях пристрасті знести над прірвою – й рушить
на жертівник уст, спопелити на всеохопних!

(Куди я від тебе подінусь?)

О змієносна, це призначення твоє:
будити спрагу забуття,
творити світ, де тільки ти і є,
той світ, де тільки ти і я.

(Куди я від тебе подінусь?)

«Ти вбив мою любов до тебе», –

у твоїх очах.
Ні, я вбиваю себе, – непідвладно
це волі моїй, – для народження *нового світу*
(так казав Заратустра).

«У тебе немає серця», –
в твоїх очах.
Так, у грудях моїх – незагоєна рана.
Там було серце.

Твоє обличчя у долонях,
ти мовчиш.
«Так жити не можна.
Ти нікому не віриш, навіть собі.
Це над силу для мене.»

(Куди я від тебе подінусь?)

Самітнику! Хочеш знати,
чого над усе ти прагнеш?
Самотність свою розділити
з іншою, з тою, що буде
тобою в житті, незбагненого,
у недоступному часові.

(Куди я від тебе подінусь?)

Я, спраглий, творити покликаний,
тебе одну
впізнати маю, з мого ребра появлену:
куди я від тебе подінусь?

КОТЕНЯ

Воно вибігло на стежку,
все в снігу,
і простуджено скаржилось –
котеня, винесене на ферму.

* * *

Минає все, – міне весна,
                                пройдуть дощі.
І щедрим келихом вина
                                в моїй душі
любов і сум, і щем тепла –
                                десь там, на дні;
життя і сон... Краплини зла
                                нема в мені.

І вже вершина, біля ніг
                                лягає тінь.

Горить первинний білий сніг.
І неба синь...

Який зв'язок, який сюжет?
Та так, слова.
Слова про світ, про рух планет,
весни права.
Слова про пам'ять і про біль,
минулі дні...
Слова... Який вже там сюжет?
Слова одні...

ДЕФОРМАЦІЇ

(З книжки «Деформації, або Звідки ж узявся кукіль»)

ЗАСПІВ

(З фантасмогорії «Звідки ж узявся кукіль»)

*... Чи ж не добре зерно ти сів на полі
своїм? Звідки ж узявся кукіль?*

Свангеліє від св. Матвія

Була земля; ходив під Богом,
оспівуючи Край, народ.
До Риму, через степ, дорога.
За степом був Евксинський Понт.

В тім краї здавна повелося
стрічати кожного добром –
геть тих, хто звик дивитись скоса.
Хто сам приходив, хто – гуртом...

– З роси й води! – і без причини
годили. І цурались зла.
І мати підіймала сина,
і шепотів малий: – Земля!..

А під віконечком на призьбі
до літепла горнувся дід,
онуку лагодив колиску –
не знає переводу рід.

Є що згадати в надвечір'я.
Були і слава, і біда...
Пишались мальви. На подвір'я
коток з комори виглядав.

Із Лугу повертались хлопці,
луною – пісня із висот.
Дід витирав пилинку в оці
і шепотів: – Земля... Народ...

ЦЯ ДАВНЯ, ДАВНЯ КАЗКА...

В одному місті правив Дракон,
і люди приносили йому на жертву людей.
І одного разу в місто прийшов хоробрий Рицар,
і хоробрий Рицар убив Дракона.
І вдячні люди посадили хороброго Рицаря на трон,
і він сів на трон,
і він прийняв трон, і трон прийняв його.
І зглянув на людей хоробрий Рицар,

і в очу його зблиснув огонь,
і люди завбачили той огонь, і люди вклонились йому.
І не бачили більше люди визволителя свого.
А коли розлягався,
відлунуючи од похмуро-мертвотних мурів,
пожадливий крик невидимого,
люди уклінно приводили до палацу людей...

І якось до міста прийшов хоробрий Рицар,
і хоробрий Рицар убив Дракона.
І вдячні люди возвели на трон визволителя свого...

27 ЖОВТНЯ ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ

Нева вирує і кипить,
судомить плац гранітний.
Тормосять крейсера вогні
історію вагітну...

Нева хрипіла і ревла,
ридав осінній вітер
і рукавами витирав
історію побиту.

МИ

(З циклу «Кінець імперії»)

Вийшли ми всі із народу –
і асенізатори, і міністри.
Народ – він роїстий, він плодить
і декласованих, і комуністів.
І тих, хто «проти», і тих, хто навиворіт,
і тих, хто «за», але – за умови...
І тих, що на нарах, і тих, що у кріслах...
і хто підставля, і хто крутить голови.

НА СЕЛІ

Було незрозуміло,
чому він сперечався,
чому він не зважав,
і завжди – навпаки.
Чому не визнав,
чому він не вкладався,
де треба манівцем,
він прагнув навпрошки.
Чому не брав у борг
ні славу, ані почесь...
Від себе не втечеш,
а честь, казав, одна.

* * *

Сновида-місяць і я під боком –
    породичались,
пливем – не тужим: і світ широкий,
    і горя мало.
Внизу, де людно, хто помолився
    і вже грішив,
хто гаву бавив, хто лобом бився,
    хто – в груди бив...
А ми у парі, ми з ним у парі
    проміж огнів –
без резолюцій, без циркуляру...
    А хтось скимів, –
йому кортіло сюди, на небо,
    в сузір'я Дів,
на Шлях Чумацький... – втекти від себе
    він так хотів.

СЛОВО

Слово стікає
по тятіві
(мов мантиєю вкрилось червоною).
Слово:
Нестор сторінку списує, –
дивись, вислизне!
Сподобивсь істини.

ОПОНЕНТУ

*В одній із церков Англії снайпером був убитий
горобець, який заважав насолоджуватись
вітражами класичної музики.*

(З преси)

– Та що такого? «Вбили горобця!»
Немовби справді горобець –
така вже цяця.

Звичайна справа. Сам собі суддя.
Яка там в горобця адвокатура?
Як би ще слон... Слона було б шкода.
А з горобця – ні м'яса, ані шкіри.

ВІХОЛА

Звирувало, заіскрилось
    і згнуло.
Ні стежинки, ні доріженьки –

КОЛИСКОВА В ЗІНИЦІ МОЛОХА

Кіт-воркіт заколисався, в тиші –
мати і дитя, –
таке метикувате, таке утішне,
воно вже має справу до кота,
вже знає маму і трішки – тата.

*– Люлі, люлі, люлі,
Прилетіли гулі...*

НАПАЛІМ – БОЖЕВІЛЛЯ – ВІЙНА

Брат на брата,
на батька – син...
Не осушити сліз, не змити крові.

*– Люлі, люлі, люлі,
Прилетіли гулі,
На крилечко сіли...*

* * *

(З колажу «Незручний чоловік. Будні одного року»)

Неправда, що на світі багато правд,
правда – вона одна.
До неї, правда, безліч доріг...
То, може, в цьому правди біда?

* * *

(З колажу «Монолог подорожнього. Ім'я йому –
про потоп Зміїний»)

Обсотав Змій планету кільцями,
злобний враг на погибель обрік...
– А хто в цій хатинці ночує?!
Виходь на залізний тік!

УНІВЕРСИТЕТ

(З книжки «Вольний вітер з Лугу»)

У КАНЕВІ. НА ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ

Мій любий краю неповинний!

Т. Шевченко. «Осії. Глава XIV (Подражаніє)»

Україно, краю неповинний!
Вже холоне у жилах кров –
нестерпимий, який нестерпимий
сум твоїх вікопомних дібров...
Чи ти зглянешся, Боже, чи ні, – не зрікаюсь,
хай регоче, упавши на славу хула!..
Україно, знедолений раю,
та невже, крім могил, в нас нема
більш нічого?! Та брешуть кати-яничари:
Гніву День – він прийде, і тоді із руїни
підіймемося, Мамо, й під небом безхмарним
на сторожі постану твоїй, Україно!

УНІВЕРСИТЕТ

Першим ластівкам, бурсакам

Гомоніли у келії братчики.
– Хліб насущний? Об тім опісля.
Це ж востаннє сьогодні ми бачимось,
а на завтра – кому колія,

а кому навздогін і навприсядки,
й хоч би душу живу, хоч одну –
полум'яну, безмежну, розхристану...
По одній, бо на «тім» не дадуть!

Розтечеться по ярмарку братія,
по Подолу, Поділлі, землі.
І, як Січ, назовуть вони матір'ю
і ці стіни, скорботно-німі.

– Прощавайте... Так будемо ж, братчики! –
Треті півні збудили зорю.
Що за обрієм, хлопці, ви бачили,
чи угледіли долю свою?

Потече ще ріка в море синє,
за порогами – пісня пісень.
– ... А як поле укриєм могилами –
то нічого, це лиш передень.

* * *

Господаря. О шал, о велич духу,
суцільний струмінь радості!.. Амінь.

Бо влада – все. І на уламках волі
чимраз вагоміше нуртує в людях зло.
Не вірю ні в прогрес, ані в історію! –
навіщо злазити ото з дерев було?..

ПРАВДА ПРО ПРАВДУ

Не вийдеш з правдою поважно проміж люди –
кум королю і сват міністру, зась!
Вас поздоровлять, осміхнуться – і огудять,
навіщо ваша правда їм здалась?

Не треба правди, правда – це скорбота,
це завжди – мука: правда без прикрас.
Робіть собі тихцем свою роботу,
ні ви до неї, ні вона до вас.

Вона для дужих, гірш – несамовитих,
яким нікого – і себе – не жаль.
Які не вмiли – і не вмiють – жити,
відколи світу... Правда – не медаль,

не вийдеш з нею повагом між люди,
яких усе життя труїла лжа...
коли так хочеться повірити у чудо, –
а вірить в чудо правда заважа.

* * *

Лакизять держиморди, сміх і гріх:
катюгу воспівають, чарку у тирана,
бо він спирається, передусім, на них.
Втирає ноги. Ностальгія по кайданах –

нетліннії, цяцьковані під злото дарував;
і ще дарує, згадує на свята...
А люд простий – той хвацько «Вра!»гукав,
коли його впускали у палати.

ПРО ДЕМАГОГІЮ

Коли мовчить Великий Німий...

Несправедливість – є, задосить лицедійства,
і Зло привласнює величні імена:
Прогрес, Братерство, Солідарність, Рівність –
не сходять з уст. Цвітуть гнилі уста.

Несправедливість – є, вона функціонує.

– Хто не за нас, той проти, – під п'яту! –
Підносить, втоптує, узгоджує, формує... –
і возвеличує народу німоту.

ЯК ОДИН ДОБРОДІЙ ВІДБУВ КОНФРОНТАЦІЮ

(З історії РУХу)

Це ж більше трьох! В одному ж таки місці!
Оце по-нашому! А то... Хіба життя,
коли припнятий до одної мислі?
Всі *рухнулись*. І в купу *рухнувсь* я.

Жовто-блакитні стяги і тризубці... –
сама історія! І я – ні пари з уст:
я бачу Хортицю, на половців, безумців,
йде Мономах, йде Україна-Русь.

Я бачу Хортицю. На чайках – запорожців.
Великий Луг. Клейноди... «Розвивайсь!»
І свій курінь. І в ньому – наших хлопців.
Кричу: «Пугу!..» І бачу, що попавсь.

«Мені ж на службу! Любі мої, милі...
П'ятнадцять діб! За «пугу»?! Таж я...» – «Цить». –
«С. Запашок». – «І ніс у тебе синій». –
«Та то ж від пива! Ще й оно дощить...»

«Ти був. Ти є...» – «Ти винен, вражий сину!»
Клену себе, – чого, мовляв, не втік?!
А щоб на мене та й не ця кручина,
так був і я не вредний чоловік.

1991

БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКУ НАВПРОТИ УНІВЕРСИТЕТА ЙОГО ІМЕНІ¹

Ніколи вже Вам не присісти.
Стояти Вам тут до кінця віків...
Важко бути поетом,
а українським – і поготів.

Таки запопали в тенета.
Позують, клянуться,
хто й глянуть не смів...
Важко бути поетом,
а українським – і поготів.

---

¹ З книги «Театр одного актора».

ЮРОДОВИЙ

*А ми дивились і мовчали
Та мовчки чухали чуби.
Т. Шевченко. «Юродивий»*

І знов – «причинний», знову крайній...
І знову підленький смішок.
І знову проміж люде зайвий.
Здається, в Бога теж. Щокрок –

все в тій же епатажній ролі.
І хто – чужі, і хто – свої?
І знов один на видноколі...
І знов – супроти течії.

І БУВ ВЕЧІР, І БУВ РАНОК...

День Гніву – він настав. Гримить, рве пута буря!
Осанна бурі!.. Звихрена блакить.
Хто лізе на рожен, хто підставляє груди...
Я закликаю серце, що болить.

Чому болиш? Облиш, вже є робота!
Інфаркт, інсульт? Так ліпше самота?
... А сумніву хробак вітійствує: «Морока. –
Все – суєта, одвічна суєта.

Шкода снаги, провіснику й предтече...»
Проміж своїх себе не віднайду:
весь пантеон в мені, всі суперечки...
А буря вже гримить. А дзвони вже гудуть.

(З колажу «*Ольстер. Віра і біль*»)

БІЛЬ ТРЕТІЙ. «БЛАЖЕННІ, ХТО ВИПЕРИ ШАТИ СВОЇ ...»

*Коли маю дар пророцтва, і знаю всі таємниці, і
маю всіляке знання і всю віру, так що можу і гори
зрушувати, а любові не маю, – то я – ніщо.*

1-ше послання ап. Павла до коринтян

Біснується шалений регіт пекла
в охоплених полум'ям кварталах,
вибухівка розшматовує плач
знівечених уст,
спопеляє,
і попелом загромаджує небо,
і сльози вигорають на чорних стінах,
дитячі невинні сльози...

У черево ночі очима запалими
вступився Ольстер.

День минулий сутужний
провіщає дню майбутньому судороги,
сум'яття і муки.
Навпіл палаюче тло хреста,
у воланні до неба простерті руки...

.....
Той, що сидить на коні червонім,
меч опустив, йому даний,
долу свій меч опустив великий.

Перед ранком на зламах рук спить Ірландія.
Заліззям прутів розкраяло Ольстер.
Наліво – католики, направо – протестанти.
Чий труп синіє від холоду,
юніоніста чи республіканця?

БІЛЬ ЧЕТВЕРТИЙ. У КОЛІ ЛЮДЕЙ

*Блаженні, хто випере шати свої,
щоб мати право на дерево життя...
«Об'явлення св. Івана Богослова»*

Не до спокою підтягій стражданням планеті.
Холод вдерся в блакитні уста.
Коли ще над нею *розтягнем намета*, –
не просто взяти – і *шати випрати*.
І як мало потрібно, щоб вмерти...
І ЯК БАГАТО, ЩОБ ВИЖИТИ.

1982, 1991

(3 поеми «*Неспокій*»)

11

.....
Гай-гай, а що ж то там, за горою,
що там за високою?
За горою, за крутою
ріка червоніє,
ратне поле за горою –
і серце німіє.
Виліз ховрашок зі схрону,
колоски збирає.
Славний огир-конячина
сторожко дрімає.
Свиснув ховрашок... Кінь скинувся:
що козак?! Ночує...
Раптом – племінь... Між устами...
«Чую, брате, чую...»
Перекинув кінь і гору –
що то за підкова! –
перейняв в захмар'ї хмару,
хмару світанкову.

12

Поплелися потихеньку, де шляхом, де бродом,
у діброві із копанки пили купно воду.
Там пішли і сіножаті, а там вже й палати.
А там військо, там сірома різного формату,
возсідають у жупанах воїтелі браві:
– Слава батькові Степану!
    Довічняя слава!
Виступає САМ в мундирі,
при рапірі збоку.
– А як маєте ся, братці?!
– Та як? Та нівроку...
    – А що, братці-соколики, а побили ворога?
    – А побили, – немов у чорторії,
        немов у казані – варенуха.
        Переминаються, та й слухають,
        що там САМ говорить.

А він же їм і про ріку,
і про синє море,
про потік, який єдиний,
постулати креше.
Постривайте – ні, неправда!
Ні, їй-бо, не брешу:
край майдану Іван стоїть,
огир-конячина...
– Ну, кажи, що хочеш, брате?
Молоко пташине –
їй те звелю в цю ж мить доставить!
А чи птицю струса?...
Так не сумнівайсь! Поставим
тута з тебе бюста...
    Подививсь Іван під ноги,
    сплюнув – та й поїхав.
    Тихо, мов у вусі, стало...
    Так вже, люди, тихо.

Тільки вітер під церквою,
вольний вітер з Лугу,
стрепенувся, оббіг майдан,
    забився у дзвонах...
Тихо. Тільки вольний вітер
чи плаче, чи стогне.

1991

НА МАЙДАНІ – 1

*На майдані біля церкви
революція іде.*
П. Тичина. «На майдані»

* * *

Дівчино, та мені на потрібно бантика, –
я з дитинства – жовто-гарячого наповнення.
Зовнішні ознаки? Безумовно, підтримую.
Як свято. А надто коли проти танків.

* * *

Зароїлись державці до церкви,
гнані страхом суду людського:
кому ж і знати, як не «помазанцям»:
«Кесарю – кесареве», –
відступне, звиняйте, а не молитва.

* * *

Кордон. Протистояння.
Десять кроків до зіткнення.
(«*Жовто-гаряче сонце, жовто-гаряче небо...*» –
ось вона, дієвість істини – «устами дитини»:
ми однієї крові, – й сонце, земля і небо.)

Жовто-гарячий букет хризантем
привнесений... На жертву?
(«*Жовто-гаряча мама, жовто-гарячий тато...*»)

В координатах вибору –
старий при козі («овва! придибенція»),
коза при старому
не луплена, з жовто-гарячим бантиком,
ласує поживою жовто-гарячою, – смачного!
(«*Жовто-гарячий я...*»)

* * *

Не виходять на сцену заради сцени:
в пробудженні, злеті – як на долоні, –
Революція – і поет,
кликані співвідносними долями.

* * *

Жовто-гарячим човном крутобоким
на раменах обрію – *місяць*, –
товщею паляниці випеченої,
а піч аж пащить, півнями вималювана –
чубляться, капосні, –
в помаранчевім сяві – окрасою ночі, –
припав до пругу – там, де заходить *сонце*,
перевізником Його світлості
(міфологія Революції).

* * *

Здається, що там того бантика,
що там тієї усмішки – «свята простота»...
Та з маленьких радостей – висновується
велика радість Життя.

листопад 2004

ОСТАННІЙ ГЕРОЙ. РОМАНТИКА

(Балада, тринтих)

*Співучасть є найважливіший і, можливо,
єдиний закон буття всього людства.*

Ф. Достоевський. «Ідіот»

ПОКЛИК

Осідлати б Росинанта:
стійло – сидням, дурням – статки,
нам – брикати, –
не слинькам з нас кепкувати,
ще дамо про себе знати! –
Ген туди, де стогне дико,
зачаївшись, див¹ у вітах,
де малиново² покликує
в чистім полі вольний вітер.
І по чарці з вітром випити,
і втирати очі злі...
Й тільки вітер під копитами
горне куряву по землі.

УСЛІД ДОН КІХОТУ

Нелегко зважитися, гірка робота, –
йти услід Дон Кіхоту.

Не задумуючись, що потім,
не маючи часом і ризику в роті,

заробітчанином просто неба.
Знаючи, що чекає на тебе

і глум заскоружлих, і нудьгуючих свист:
проти тебе – Система, а в тебе – спис;

і відомо тобі, як не знати:
перша лава мусить упасти, –

бо так повелося, було так завжди.
Першим – важко, а перший – ти...

Перший – й останній у першій лаві... –
й піти зі світу в неславі,

а то і безвісти, десь під тинном –
та краще *блудним*, ніж *абияким* сином.

Не так воно просто – йти за ідею,

---

¹ Посилання – «Слово о полку Ігоревім».

² Один з кольорів козацьких прапорів.

звично шкурою важить своєю, –

просто так, щоб ніякого зиску.

Спис – не зброя, а засіб тиску.

ОСТАННІЙ ГЕРОЙ

*... Я шукач пригод особливого татунку,
з тієї породи, що важать своєю шкурою,
аби доказати власну правоту.*

Е. Че Гевара

(З прощального листа до батьків)

1

Нема мови, непросто воно – бути іншим,
не звичним, не «нашим», не прозаїчним;
не притертим, непевним, не схожим
на першого-ліпшого перехожого.

Коли не в колії, коли ти випадаєш,
непередбачуваний, коли для тебе немає
іконочинних, земних і божих...

«Важкий характер».

На трибуну – як на рожен. Одні видатки –
і для Біло-домних моделювальників,
і масиву Кремлівських столоначальників.
Система – усталеність: хрестики-нолики...

Вичерпна гра.

Третій – зайвий. А він у «третьому»¹ – на «ура».
Допікають: «Допався – такий із себе всенький... –
ні богів відступне, ні чортів на посиденьки;
ні демократії, ні реального соціалізму, –
потрава для світу. Заповав харизму.

Як не крути – на всіх збитках – не притаманне
осмислення векторно-багатогранне,
як не прикро; прогледіли, випорснув-зачепило:
не доступитися, і терпіти несила.

Має ж задатки, – фігура(льно); виструнчився б ...»

А він – усупереч, він – не вписується.

2

Хай вони там, а він – на практиці, –
он портрети рясніють на маніфестаціях, –
хоч яка там ймовірність успіху...

Протипоказане

насильство – любові? Він хворих проказою
лікувати мав намір по інституті...

3

Сваволя, жертовність?.. Зло, – як бути?

---

¹ Посилання: третій світ, третя сила («багато В'єтнамів») тощо.

Пуга Ісусова, мечі апостолів...
Любові властивий праведний гнів.
Правда, – не те, що з автоматом,
воно й зі списом – справа делікатна, –
недалеко і до гріха.
(Правда – завжди гірка,
і гірка правди участь.)
А коли болить, – у веригах мучитись?–
і канючити ...
коли *«немає чужого болю»*¹
Коли альфа й омега світу – неволя,
повнокровна картина абсурду
(чи воно так і треба, чи завідома дурість?).
Можна бути, звичайно, і хіппі, і панкі, –
а коли ти – на вулицю, а на вулиці –
«хепіенд» – танки?
а вони на тебе чекають зранку,
а вони тебе дочекались насилу...
а ти навпроти, такий красивий?

4

Хтось мусить – за людність – і постраждати,–
це ж конюшень Авгієвих загати, –
за гнаних, голодних, за них – обездолених,
безправних, німих, відторгнених...
Очистити світ од скверни, – нагальна
потреба в Революції соціальной.
Не обійтись обладунками бутафорними
(де воно – біле, де завідома – чорне?),
коб більше народу, можна й з оглоблею...–
*«Революції без стрільби не роблять.»*²
Зважитись, – і на себе відповідальність взяти –
нелегко, без списа чи там автомата.
Не все так просто – з ножем Свободи
Брутів, Робесп'єрів, Нечаєвих... –
дорахуватись годі,
з трибуналом (совісті) і без.

5

Піти на хрест. Піти...– заради чого?
адже – *немає під сонцем нічого нового.*
Прикметно, обіч Розіпнутого – інсургенти.
*«Я не вернусь переможеним.
Віддам перевагу смерті.»*³
Трагедія доби, трагедія особистості?
Він не просто пішов, він встиг висповідатись.

---

¹ З моральних засад Че Гевари.

² Юнак Ернесто Гевара в розмові з другом.

³ З моральних засад Че Гевари.

6

Любити – суворо й сором'язливо –
і богом забутих... – йому, вразливому,
служити б, – й іншого щастя не знати, –
зі списом чи там з автоматом
(варто було б народитись в сорочці...) –
до правки у реченні на шкільній дошці:

«Я вже умію читати»;

до:

«Я гордий, що помираю разом з Че!»,-
не знаю, як там кому, мені – боляче.

– Про що ви думаєте? – спитав його ворог.
– Я думаю про безсмертя Революції¹

На життєвих стежках – віддавать перевагу завжди
«зірці, яка осява і вбиває»² –

й тоді...

7

Ні, не з відчаю вмерти героєм, –
а щоб на противагу, самим собою –
спротивом, рухом, – без містики
біблійно-убогим доброю вістю,
наперекір добі, і тоді...

8

Чого ради?

щоб хтось там продав, хтось зрадив,
той руки омив, а той осміхнувся – і потер
(«... І на круг свій вертається вітер»)?
І терпіти, коли нема ради,
і громадити біль, і не падати.
Важко рюкзак пасами ріже, –
не ті часи, щоб в покоях ніжитись;
допікають москити, найгірше –
коли астма й немає хороших віршів.
Чим воно, справді, не щастя? –
ті, кого любиш, біля багаття...
зі списом, чи там з автоматом.

9

Не так, – а як треба? Що загадувати...
Своїми п'ятами знову відчуті¹
Росинанта ребра, і знову – «бути»,
обладунки на себе – і знову на спит,
і тільки курява з-під копит.

¹ За І. Лаврецьким, «Ернесто Че Гевара».

² З прощального листа малолітньому сину соратника Че, кубинця Хесуса Гайоля.

І крізь куряву, крізь часоплин:
«Ваш блудний і невірний син»,—
зі списом, готовим – не жарти – дістати
переслідуючих ворогів-гігантів²,—
щоб відразу – в бій, і не мучитись:
«бути – не бути?», а що... Не задумуючись
над тим, що там скаже громада.

10

А скаже вона – «донкіхотство», «бравада».
– Сидів би собі, – у пенсійних чиновниках:
рибку половлював з човника,
непоганим би був полюбівником, –
при дружині із ополоником.
Ще й у тому... – в бомонді, в самій богемі!.. –
нам би його проблеми. –
Пересипано світ недобре клієнтами, –
що з них взяти? відробляють, з процентами.
– Спав з розуму. Покрасувався...
Росинанта впріг. Доскакався...
А хтось із богемі: – Муляло? Хват.
Епатажність, аматор. Дешевий театр.
Декорації, прошиті кулями... –
Не обійтись візуально посулою,
бо ж кине звисока: – Зарізяка.
(А я бачив, як вітер плакав, –
вольний вітер у чистому полі...)
Хтось помінятись хотів би долею;
«коли можна, хай чаша ця мене обмине», –
є й такі; хто тільки зітхне...
Людам властиве вагання,
суд совісті – він останній.
Нема, над суд совісті, вищої міри.
Через терня сумніву, спротив зневіри –
до Віри.
Що ще? Він – останній, і ми його втратили.
Він прийшов, – ми Його не побачили.

11

А десь там, де не бути, поставлять свічку.
А я тут, у полі, біля кринички...
Що наше життя? – мить,
а все ж – щемить.
а все ж – щемить.

*Він був із людей – таких, яких мало,
яких, напевно, й не буде вже, -
дуже незручний Ернесто Гевара,
знаний більше, як Че.*

1995, жовтень 2003

НА МАЙДАНИ – 2

*Людина – наче паперова серветка: в неї
висякуються, зминають, викидають.*

Р. Бредбері. «451° за Фаренгейтом»

*Ніхто не дасть нам ізбавлення: ні туз, ні дама,
ні валет...*

М. Хвильовий «На глухім шляху»

ЯК У ЛЮДЕЙ

Для людей Вітчизна – понад усе.
Ми клянемося бути разом.
Люди будують спільний дім.
Ми впроваджуємо дороговкази.

Прапори протерли до дір,
нагуляли впорядників-авторитетів.
У людей – туалетний папір,
ну а ми – читаєм газети.

ЩЕ ВЧОРА

Зіснутим владою, з неприхильністю

Ще вчора... Латаємо прапори подерті.
Ще вчора – серце виривав з грудей,
і клявся, підступав до жертівника.
Сьогодні – не достукатися, не
доступитися.
Просто таки цікаво дивитися
як влада псує людей.

(Пересилює, одноманітять,
чорною міткою мітять;
запопала – і вже недужий,
був людиною – тепер не дуже.)

І знову – протистояння:
кому до влади, кому – на заклання.

... І СЬОГОДНІ

А нам не байдуже, а ми – уперті.
Латаємо прапори подерті
за крок до волі. І знову – намети.
І знов на майданах – багатослів'я.
І бере мене сумнів, і напосідає дозвілля:
на те воно і цивілізація, – раду радити,
бити в груди – і зраджувати;
що діялось, те і діятиметься, –
марнота марнот, – куди подінешся?

КРАЙ ОБЖИТИЙ

*...Темна наша батьківщина...Блукає вона за вітряками й ніяк
не найде веселого шляху.*

М. Хвильовий, «Солонський яр»

Де ж Обіцяний Край? Поневолення й острах.
І на сполох б'є дзвін вічовий.
Тихомуть, де водилося слово гостре.
В тому краї тепер я чужий.

Де ж краєни? Не чути. Мо', звабили роги –
і закладено душі, занедбані вкрай?
І в шинку загуляла воля-небога...
Грай, музико! Ти все-таки грай.

червень 2006

НЕ ПРО БЕРЕЗНЕВОГО КОТА

* * *

зійшов сніг, незабаром і проліски, тільки щоб не в пучечок
вуличний; треба страждати, треба вірити – такий світ
неповторний, не розгубитися б
весна, щось повинно трапитися, неодмінно

* * *

Не можна жити поза світом, - на зло
кому? Собі. І мовлено, - хтось і прозрів,
доживши до старості – а її б не було, -
від Ісуса Христа – до Екзюпері:
Будьте як діти, - вселенська проповідь.
Дитинне сприйняття світу – істинне.
Та справа в тому, що треба за цей світ
побиватися, і чаша спиту не омине.

* * *

сірість, провис – млоїться – перестінок, спустошеність
протяг
несеться листок списаний, стоси, вихряться літери
що відбудеться, даремно кроптів над словом: пастка
скільки ще підступів, правда?

* * *

В. Г.

Ніколи не переймаєшся віком,
ніколи. Прикро, гірко...
Такий він, часоплин.
Добре, коли є товариш, хоча б один.

* * *

Непросто ладити з собою, коли слово
заступає життя
пристрасно-побутове, а треба, - а ти безумовно
у володіннях вираження. А коли довіку?
Неспроста, - заспівати, чи що, пісеньку:
Не було б корови, не було хвоста.
Ти – «Кукуруіку!», а тобі на – «Ку-ку-ку».

ВЕРЛІБР

Глянув прискіпливо в очі свої, невже
безвість і сполох? Зауважую світла блискітку,
і небо ясніє в них голубе, яка глибина!
Злагідність повнить, в моїх очах – веселка.

НАСПІЛА ПОРА. РА́ДУНИЦЯ¹

(Триптих)

На моєму ганку вишивана ікона Георгія Побідоносця.

* * *

в перестінках, навпомацки жертвоприношення не оминеш
як тобі на іконі, Георгію Побідоносцю
не у ризі, знамення лепет до лепету слово до слова

* * *

скрушний удар виноградна лозинка, сльозинка – перлінка
леть теплитися промінь хіба скажеш – весна наче ось-ось
жаринка, попіл до попелу світло до світла помолитись, чи що

* * *

райдуга, просто неба ратай у полі перелогои досвітки, поночі
прилізе змій, загребе і тільки
зірочка ясна, співає ратай за пластом пласт і нема виднокраю

* * *

Прийде час Істини. І коли хто питає,
як ти жив, поправді відповім йому:
Я переймався словом, і я – у слові;
я перебував у співучасті, «Честь і Свобода» -
спит мій, і я ні про що не шкодую.

квітень 2015

ЦЕБТО

кому по силі збагнути
(Еники-беники їли вареники ...²)
невичерпну мудрість Неминучого,
не манна з небес – одкровення Доля
(Котилася торба з високого горба ...)
кому в добрім гуморі витримати
(... а в тій торбі – моя присутність)

¹ Радість Великодня (Великдень 19 квітня 2015 року).

² Тут і нижче - з дитячих лічилочок.

ХРЕСТ – ВОСКРЕСІННЯ

Чорний хрест – знак Розп'яття,
Білий – символ Любові.
Чорний – свідчення Смерті,
Білий – Воскресення.
Чорний – вигнання (з Едену),
відчуження,
Білий хрест – код Одкровення,
Білий – не все так погано.

ЗМІСТ

Поетичний характер Юрія Боярунця. <i>В. Герасим'юк</i>	3
Про автора. <i>І. Малкович</i>	3
Хрест (Сила Смерті).....	4

ПРОЛОГ

Пролог.....	5
Крик.....	5
На шляху просто неба.....	5
Аргонавти.....	6
Місяць вкрадено.....	6
Психологу.....	6
Сон.....	6
«Чорний ворон на грудях твоїх...».....	7
Виклик.....	7
Квіти.....	7
«Спочинь, поглянь – шумлять сади зелені...».....	8
«А там, на обрії – там зорі тихі...».....	8
Ненаситець.....	8
Ти – жінка.....	9
Котеня.....	10
«Минає все. Мине весна, пройдуть дощі...».....	10

ДЕФОРМАЦІЇ

Заспів (З фантазмагорії «Звідки ж узявся кукіль»).....	12
Ця давня, давня казка... ..	12
27 жовтня за старим стилем.....	13
Ми (З циклу «Кінець імперії»).....	13
На селі.....	13
Експозиція. У лабіринтах сучасного живопису.....	14
«Сновида-місяць і я під боком – породичались...».....	15
Слово.....	15
Опоненту.....	15
Віхола.....	15
Кленове листя.....	16
«І це ж треба... Знову нам – ніколи...».....	16
«І знову вишні зацвіли – таке розкрилля...».....	16
Колискова в зіниці Молоха.....	17
«Неправда, що на світі багато правд...».....	17
«Обсотав Змій планету кільцями...».....	17

УНІВЕРСИТЕТ

У Каневі. На Чернечій горі.....	18
Університет.....	18
«Якби мені та й серце...».....	19
Маніфестація.....	19
Грішний ангел.....	19
Правда про правду.....	20
«Лакизять держиморди, сміх і гріх...».....	20
Про демагогію.....	20
Як один добродій відбув конфронтацію.....	21
Біля пам'ятника Т. Шевченку навпроти університету його імені.....	21
Юродивий.....	22
І був вечір, і був ранок.....	22
З колажу «Ольстер. Віра і біль» Біль третій. «Блаженні, хто випери шати свої...».....	22
Біль четвертий. У колі людей.....	23
З поеми «Неспокій».....	23

НА МАЙДАНИ - 1 (Поетична сторінка)

«Дівчино, та мені на потрібно бантика».....	25
«Зароїлись державці до церкви...».....	25
«Кордон. Протистояння...».....	25
«Не виходять на сцену заради сцени...».....	25
«Жовто-гарячим човном крутобоким...».....	26
«Здається, що там того бантика...».....	26

ОСТАННІЙ ГЕРОЙ. РОМАНТИКА (Балада, триптих)

Поклик.....	27
Услід Дон Кіхоту.....	27
Останній герой.....	28

НА МАЙДАНИ – 2 (Поетична сторінка)

Як у людей.....	32
Ще вчора... ..	32
... І сьогодні.....	32
Край обжитий.....	33

НЕ ПРО БЕРЕЗНЕВОГО КОТА

«зійшов сніг, незабаром і проліски, тільки щоб не в пучечок...».....	34
«Не можна жити поза світом, - на зло...».....	34
«сірість, провис – млоїться – перестінок, спустошеність...»... ..	34
«Ніколи не переймаєшся віком...».....	34
«Непросто ладити з собою, коли слово...».....	34
Верлібр.....	35
Наспіла пора. Радуниця (Триптих).....	35
«Прийде час Істини. І коли хто спитає...».....	35
Цебто.....	35
Хрест – Воскресіння.....	36

Літературно-художнє видання

Боярунець Юрій Олексійович

ВИБІР

Поезії

Видання здійснене в авторській редакції